

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ **БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ** _____
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності __ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
_____ «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку» _____
(назва магістерської програми)

на тему: : «**УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ БАНКУ**»

Виконавець:

студент _б курсу факультету фінансів та
банківської справи

__Годонога С.С._____
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

Канд..ек.наук,доцент_____
(науковий ступінь, вчене звання)

__Тарасевич Н.В._____
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Нестабільність економічної системи країни зумовила необхідність розробки нових підходів до ефективного управління структурою пасивів банків з метою зниження ризику фінансової нездатності й підвищення рівня чистого прибутку. Не дивлячись на важливість питання ефективного управління структурою пасивів банків, проблема знаходження оптимальної структури пасивів далека від кінцевого рішення. Потрібна розробка нових підходів, здатних зробити управління структурою пасивів банку більш науково обґрунтованим, більшою мірою відповідним потребі забезпечення високої прибутковості банківської діяльності з дотриманням вимог фінансової стійкості. Управління пасивами банку надає менеджменту можливість управляти ризиком відсоткових ставок та ризиком ліквідності координуванням рішень щодо джерел фінансування та напрямків розміщення коштів. У сучасних умовах нестабільності фінансових ринків та зростанням ризикованості діяльності збалансоване управління пасивами розглядається як найефективніший підхід до управління комерційним банком.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретичних основ управління пасивами банку, розкриття практичних аспектів формування депозитних та не депозитних джерел формування банківських ресурсів та розробка пропозицій щодо вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами.

Завдання дослідження:

- розглянути сутність пасивів банку, їх склад та характеристику;
- визначити зміст та методи управління залученими та запозиченими коштами банку;
- дослідити практичні аспекти управління пасивами за матеріалами конкретного банку;
- визначити основні методи управління фінансовими ресурсами банку;
- виявити напрямки вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами банку.

Об'єкт дослідження є діяльність комерційного банку з приводу формування й розміщення ресурсів.

Предмет дослідження є методи управління структурою пасивів банку.

Методи дослідження структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); метод групувань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури показників банку); метод графічного аналізу (для сприйняття показників діяльності банку); конкретизація, порівняння тощо.

Інформаційна база дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, офіційні матеріали, підручники, навчальні посібники, статті з періодичних видань, статистичні дані НБУ, фінансова звітність та внутрішні нормативні документи ПАТ «Приватбанку».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 1 додатку. Загальний обсяг роботи становить 80 сторінки. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ БАНКУ» розглянуто сутність, значення та принципи управління пасивами банку, методологічні підходи до управління власним капіталом банку, методи управління залученими та запозиченими ресурсами банку.

Пасиви банку є джерелом формування фінансових ресурсів. За своїм походженням пасиви не однорідні, і складаються з капіталу та зобов'язань банку перед вкладниками та кредиторами. Переважну долю в загальній сумі банківських ресурсів банку займають залучені та запозичені кошти. При цьому дуже важливо, щоб їх збільшення підтримувалося підвищенням рівня власних коштів, в протилежному випадку банк може втратити платоспроможність та стати банкрутом.

Визначено, що процес управління пасивами – це формування стратегії та проведення заходів, які приводять структуру банківського балансу у відповідність із його стратегічними цілями. Він пов'язаний із балансуванням багато в чому протилежних інтересів акціонерів банку та його клієнтів. Перші зацікавлені в максимізації прибутку на вкладений у банк капітал, який одержують у формі дивідендів, тому вимагають від керівництва банку збільшення частки дохідних активів та підвищення процентних ставок за депозитами. Клієнти банку, в свою чергу, хотіли б одержувати вищий дохід на кошти, розміщені на поточних, депозитних та інших рахунках у банку, а позичати кошти на різні терміни під якомога нижчий відсоток.

Визначені найважливіші принципи управління пасивами: управління пасивами має базуватися на державному підході при оцінюванні економічних процесів, явищ, результатів діяльності; управління пасивами повинно мати науковий характер; управління має бути комплексним; управління має бути оперативним.

У банківській практиці використовуються два методи управління капіталом: метод внутрішніх джерел поповнення капіталу; метод зовнішніх джерел поповнення капіталу.

Метою банківського менеджменту у сфері управління зобов'язаннями банку є залучення достатнього обсягу коштів з найменшими витратами для фінансування тих активних операцій, які має намір здійснити банк. Отже, у процесі формування фондів менеджмент має враховувати два основні параметри управління - вартість залучених коштів та їх обсяг. Для забезпечення бажаної структури, обсягів та рівня витрат за депозитними зобов'язаннями менеджмент використовує різні методи залучення коштів, які загалом зводяться до двох груп - цінові та нецінові методи управління залученими коштами.

У другому розділі «ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ БАНКУ» надана оцінка процесів управління власним капіталом, залученими та запозиченими коштами ПАТ «Приватбанк».

Можна визначити позитивні тенденції у формуванні фінансових ресурсів ПАТ «Приватбанк». Основним джерелом формування власного капіталу є статутний капітал, який за період дослідження збільшився у 9,69 разів, що є результатом націоналізації банку.

У банку відбувається в останній рік зростання загальної ресурсної бази по залученим коштам при одночасному зростанні питомої ваги депозитів клієнтів у ресурсному забезпеченні. При цьому за період дослідження наявна тенденція до збільшення депозитних коштів.

Зобов'язання банку зросли на 2,5%, таке зростання відбулося за рахунок збільшення одної складової зобов'язань банку, а саме - кошти клієнтів банку, тобто залучені кошти зросли на 23,0%; запозичені кошти зменшилися на 77,9%.

Банк має не достатньо диверсифіковану структуру пасивів, використовує переважно кошти населення як основне джерело кредитних операцій, які у сукупності складають 79,9% загальних зобов'язань станом на 01.09.2019 року. При цьому із загальної величини депозитного портфелю фізичних осіб 43,4% складають депозити на вимогу, 56,6% - це строкові депозити населення. Така ситуація свідчить про те, що банк же має високу репутацію і довіру населення та підтверджує ефективне управління щодо залучення коштів даної категорії клієнтів, використовуючи такий важливий важіль залучення клієнтів як високий рівень процентної ставки по строковим депозитам.

Диверсифікація депозитних зобов'язань показує, що питома вага строкових коштів банку на кінець аналізованого періоду склала 50,2%, що є достатнім показником і дасть змогу банку ефективно планувати свою ресурсну політику. Питома вага коштів до запитання склала 49,8%, що є високим показником та свідчить про достатньо мінливу ресурсну базу банку, що може знижувати її стабільність.

Слід зазначити, що основними джерелами зростання запозичених коштів є збільшення кредитування ПАТ «Приватбанк» Національним банком України. У складі коштів інших банків кредитний ресурс складає 98,1% .

Таким чином, у підсумку можна зазначити, що ПАТ «Приватбанк» має оптимальну структуру ресурсної бази, яка дає змогу поєднувати надійність та стійкість ресурсної бази з невисокою їх вартістю.

У третьому розділі «ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПАСИВАМИ БАНКУ» надана оцінка повноти використання депозитних та недепозитних джерел банківських ресурсів. Зміни показників використання банківських ресурсів свідчить про зниження стійкості та надійності банку до початку 2017 року та їх зростання вродовж 2017-2019 років. В цілому, показники засвідчують достатньо стійку тенденцію щодо стабільності значень показників надійності та стійкості

впродовж досліджуваного періоду, але враховуючи показник якості активів за капіталом потрібно шукати шляхи щодо підвищення рівня капіталізації банку та покращення якості його активів.

З метою виявлення впливу структури фінансових ресурсів банку на загальні доходи здійснено кореляційний аналіз фінансових показників діяльності банків, що безпосередньо визначають склад ресурсів банківської установи. Для побудови багатофакторної кореляційно-регресійної моделі проаналізовано такі показники: результативний показник - сума доходів банку; факторні показники моделі - сума депозитів фізичних осіб банку, сума депозитів юридичних осіб банку, сума власного капіталу банку.

Моделювання впливу структури пасивів ПАТ «Приватбанк» на його фінансовий результат встановило, що на формування банківських загальних доходів найбільший вплив мають фактори загальної суми депозитів юридичних осіб та фізичних осіб.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна запропонувати пропозиції щодо сприяння удосконалення менеджменту пасивів банку.

1. Застосовувати метод аналізу розміщення пасивів по їх термінах, що дозволяє керувати зобов'язаннями банку, прогнозувати і змінювати їхню структуру в залежності від рівня коефіцієнтів ліквідності, проводити зважену політику в області акумуляції ресурсів, впливати на платоспроможність банку.

2. Розробити політику управління капіталом і резервами.

3. Стежити за співвідношенням власного капіталу до залученого.

4. Оптимізувати депозитну базу банку:

а) звернути увагу на структуру депозитів: термінові й ощадні депозити більш ліквідні, чим депозити до запитання;

б) визначити стратегію підтримки стійкості депозитів. Частиною такої стратегії виступає маркетинг - підвищення якості обслуговування клієнтів, для того, щоб вони залишалися лояльними до банку і під час кризових ситуацій. Підвищення терміну ощадних депозитів, їхньої середньої суми також зм'якшує коливання депозитів під час криз.

в) враховувати не тільки стабільність, але і джерело депозитів, тобто депозити фізичних осіб більш надійні, чим депозити юридичних осіб, у силу різниці у розмірах внесків.

г) привести у відповідність облік кредитних ресурсів;

д) скоротити зобов'язання до запитання за допомогою перегрупування пасивів по їхніх термінах.

Основою діяльності будь-якого банку є ресурси, оскільки від їх обсягу та способу формування залежать розміри отриманих прибутків і масштабність його діяльності. Ефективність діяльності банків залежить від правильної оцінки ресурсного потенціалу та аналізу можливостей його використання.

АНОТАЦІЯ

Годонога С.С. «Управління пасивами банку»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською
програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку».
Одеський Національний Економічний Університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління пасивами банку.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності пасивів банку, їх склад та характеристика; визначені етапи управління пасивними ресурсами банку; досліджені зміст та особливості використання методів управління залученими та запозиченими ресурсами.

Проаналізовано сучасні тенденції управління фінансовими ресурсами банку; досліджено процес формування фінансових ресурсів у конкретному банку; зроблена оцінка продуктового ряду банку, структури та динаміки запозичених ресурсів та залучених коштів клієнтів банку.

Запропоновано напрямки вдосконалення методів управління пасивами, зроблена оцінка повноти використання депозитних та недепозитних джерел банківських ресурсів, досліджений вплив структури пасивів банку на формування його доходів.

Ключові слова: пасиви банку, фінансові ресурси, залучені кошти банку, запозичені кошти банку, ресурсне забезпечення.

ANNOTATION

Dmitriychuk I.N. «Management of attracted funds of the bank»,
thesis for Master degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" under
the program "Management the activities of banks in the financial market".
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study is the The object of study is the process of managing a bank's liabilities.

Diploma thesis deals with the theoretical aspects of the essence of bank liabilities, their composition and characteristics; stages of management of passive resources of the bank are determined; the content and peculiarities of using the methods of managing borrowed and borrowed resources are investigated.

The modern tendencies of management of financial resources of the bank are analyzed; the process of formation of financial resources in a particular bank is investigated; The bank's product range, structure and dynamics of borrowed resources and attracted funds of the bank's customers were evaluated.

The directions of improvement of the methods of liability management are offered, the completeness of use of deposit and non-deposit sources of banking resources is made, the influence of the structure of bank liabilities on the formation of its income is investigated.

Keywords: bank liabilities, financial resources, borrowed funds of the bank, borrowed funds of the bank, resource provision..